Алтернативни позитивни стратегии при решаване на конфликти и преодоляване на агресията в учебна среда

Стратегии и техники за преодоляване на агресията

1. Основна цел
2. Конкретни цели
3. Позитивни подходи:
   - А. Стратегии и техники при интервенция
   - Б. Стратегии и техники за превенция
4. Осъществен личен опит и препоръки за преодоляване на агресията
5. Изводи

Основни цели:

- Задълбочаване на въпроса за преориентацията на мисленето и нагласата му към новата парадигма в образованието – ФОРМИРАЩО, а не фиксиращо обучение и възпитание

- Задълбочаване на въпроса за подходите при социалното взаимодействие учител-ученици и ефективното взаимно разбиране с цел преодоляване на агресията

Конкретни цели

1. Насочване вниманието към по-детайлно проучване на проблема с агресията
2. Повишаване уменията за изграждане стратегии за справяне с агресията в училище
3. Извеждане на набор от стратегии за преодоляване или справяне с агресивното поведение

А. Стратегии и техники при **интервенция**

I. Общи положения

- Дефиниране на проблема-ситуация
- Обсъждане в колектива (групата, класа) - изучаване и изясняване на позициите при приемане на **чуждата гледна точка**
- Намиране **допирни точки** и общи интереси
- **Съвместно** търсене на идеи и начини за преодоляване на проблема
- Информиране на училищния психолог и педагогическия съвет

А. Стратегии и техники при **интервенция**

II. Бариери в общуването и предпоставки за негативни последици

- Заповед: “Престани да се оплакваш и работи!”
- Предупреждение, заплаха: “Няма да стане на твоето; внимавай, че...”
- Подпитване: “Чак пък толкова да е трудно. Колко време посвети на проблема си?”
- Игнориране на проблема, смяна на темата
- Морализиране: “Трябва да бъдеш добър! Трябва да си...”
- Даване на съвети: “Направи така... Реши проблема си по този начин...”

А. Стратегии и техники при **интервенция**

II. Бариери в общуването и предпоставки за негативни последици

- Пренебрежение: “Не си единствен с проблеми.”
- Поучаване с логично аргументиране: “Да видим истината, какво си свършил и какво не си!”
- Използване на агресивни забрани: “НЕ тичай! НЕ крещи! НЕ прави това! НЕдей да...”
- Използване на агресивното ЗАЩО: “Защо го направи? Защо си такъв? Защо каза?...”

А. Стратегии и техники при **интервенция**

II. Бариери в общуването и предпоставки за негативни последици

Изразяване на негативни оценки:

- Критикуване, обвиняване, осъждане: “Как може да си толкова мързелив, тъп, прост, елементарен?...”
- Анализ, интерпретация, диагноза: “Просто искаш да се измъкнеш! Лъжеш!”
- Етикиране: “Ужасен си! Много си лош! Голям лъжец си! Невъзпитан, измамник!”

А. Стратегии и техники при **интервенция**

III. Техники и стратегии в общуването, създаващи предпоставки за позитивен изход

- Действие чрез *Петте "К"-та:*

  - Дефиниране и диагностика на проблема: "Какво, Кой, Кога, Къде, Как"
  - Конкретизация на проблема (какво искаме да постигнем)
  - Генериране идеи и начини за преодоляване (как да повлияем)
  - Вземане на решения ***след*** констатиране на последиците ("ако..., то..."; плюсове и минуси)
  - Избор на решение (кои решения са най-ефективни, довеждащи до желаната промяна)

А. Стратегии и техники при **интервенция**

III. Техники и стратегии в общуването, създаващи предпоставки за позитивен изход

- От война към мир:

  "Единственият начин да спечелим, е да спечелим децата на своя страна! И пътят към това е да изминем т.нар. стъпки от ***война към мир***." – д-р Хаим Гинът

- Отзивчиво слушане
- Предотвратяване на "гроздовете на гнева"
- Свободно излагане на мисли и чувства
- Общуване без обвинения и оскърбления
- Общуване без обидни етикети
- Общуване без предсказания за бъдещето
- Общуване без заплахи и нападки
- Общуване без преки заповеди

А. Стратегии и техники при **интервенция**

III. Техники и стратегии в общуването, създаващи предпоставки за позитивен изход

- Избор на ефективни изрази според техниката “Любов и логика” (бюлетин на FICE-България):

Неефективни изрази	Изрази “любов и логика”
Няма да останеш с групата, ако продължаваш да се държиш така!	**Можеш** да останеш с групата, ако спреш с...
Не притеснявай другите!	**Можеш** да стоиш с нас дотогава, докато не притесняваш другите
Престани да спориш с мен!	**Ще** дискутираме това, когато престанеш да спориш с мен
Престани да нарушаваш правилата, когато играеш!	Тези, които спазват правилата, **ще** участват в играта
Слушай какво ти говоря!	**Ако можеш**, обърни ми внимание, **за да** чуеш какво ти говоря

Б. Стратегии и техники за **превенция**

“Какво после?”...
- Ш. А. Амонашвили

I. …*Какво преди?*

- Създаване умения и компетенции за правилно социално общуване ***преди*** възникване на конфликта:

1. Към учителя - *интроспекция*:
   - Завишаване нивото на нравствено САМОвъзпитание
   - Завишаване критериите за САМОоценка
   - Завишаване методите и подходите за САМОопределянето ни като значим фактор в новото образование.

2. Към ученика - *екстроспекция*:
   - Моделиране на етично поведение чрез правилно възпитание и личен пример
   - Моделиране позитивни начини за справяне със сложния околен свят
   - Мотивиране и стимулиране на ученика при постоянна проява на принципност, обективност и справедливост
   - Опиране на световния педагогически опит (Коменски, Сухомлински, Хенри Плакроуз, Шалва Амонашвили, Хаим Гинът, Селестен Френе и др.)

Б. Стратегии и техники за **превенция**

II. Превенция на агресията, по Селестен Френе
“Думите на Матьо: Педагогически инварианти”

- Общи дейности на база толерантност
- Позитивни коментари
- Създаване апетит към дейностите
- Изграждане обща атмосфера на доверие и съгласие
- Участие в стимулиращи дейности без шаблонизиране
- Постоянно провокиране на емоционален отклик и емпатия
- Постоянно провокиране на доброто – възвеличаване на най-малкото добро и най-скромния принос
- Постоянство в прилагането на всички стратегии (“Лъжичка катран разваля цялата каца мед.”)

Б. Стратегии и техники за **превенция**

III. Негативно и позитивно въздействие на учителя

-		+	
Действия	**Последици**	**Действия**	**Последици**
Изразяване чрез агресивно, небалансирано поведение	Дисхармония → Загуба	Изразяване чрез асертивно, балансирано поведение	Хармония и равновесие → Печалба
Изразяване чрез враждебност и нападки	Конфронтация → Загуба	Изразяване чрез позитивност и искрени чувства	Съгласие, мир → Печалба
Изразяване чрез обвинителни “ТИ”-твърдения	Напрежение, ескалиране на конфликта → Загуба	Изразяване чрез лични “АЗ”-твърдения	Коректност, спокойствие → Печалба
Изразяване от недвусмислената позиция на висшестоящия и силния	Обтегнати и враждебни отношения → Загуба	Изразяване на недвусмислено намерение за сътрудничество и равенство	Приятелство, партньорство → Печалба
.....	.....	.....	.....

Осъществен личен опит и препоръки за преодоляване на агресията

Препоръки за:

I. Постоянна работа на педагога в *предварителен* план:

- Поддържане на естетическа и предразполагаща атмосфера в клас – ученикът да е на “собственото си място”
- Изучаване личността на ученика
- Постоянно генериране на съзидателни енергии в околното пространство
- Контрол над собствените емоции
- Отговорност към импулси, думи и действия
- Синхронизиране на мислите и чувствата с тези на ученика
- Вибриране на честотата на детското възприятие – изравняване на комуникационното ниво

ALF
ГРАМОТА
Polnische Malerei

РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ
Знаме
Герб
Конституция
Национален празник
Химн
Език
ОБИЧАМ ТЕ, РОДИНО...

Осъществен личен опит и препоръки за преодоляване на агресията

Препоръки за:

II. Работа в конкретен план (личен опит в начална степен)

- Използване на интерактивни методи и иновационни подходи
- Задължителна визуализация на детския труд и творчество
- Въвеждане на 5-минутен “десерт” в края на урока за желания на учениците при наличие на време
- Използване на нетрадиционни подходи (драматизация, куклен театър, инсценировка, танц...) в подкрепа на учебното съдържание или конкретна хуманитарна идея
- Споделяне на житейски опит и разрешаване на хипотетични житейски ситуации

Ми творим

Осъществен личен опит и препоръки за преодоляване на агресията

Препоръки за:

II. Работа в конкретен план (личен опит в начална степен)

- Постоянно *провокиране на доброто*, заложено в учениците:
  - Изработване табла с изяви и постижения
  - Въвеждане на тетрадка с въпроси и отговори ***“Тази тема ме интересува”***
  - Организирана размяна на актуални/интересни играчки между учениците в междучасията и след приключване на учебния процес
  - Съвместно хранене на гълъбите в двора на училището
  - Определяне на мини-кът за рециклиране в кабинета на чиста хартия и пластмаса
  - Подреждане на периодична тематична изложба, грижи за цветята, библиотеката с детски книги

Пазим
общата
жива
природа

Осъществен личен опит и препоръки за преодоляване на агресията

Препоръки за:

II. Работа в конкретен план (личен опит в начална степен)

- Постоянно *провокиране на доброто*, заложено в учениците:
  - Провокиране на емоционален отклик:
    - осигурен свободен достъп до детски енциклопедии, списания, басни, приказки
    - награди и подаръци – стикери и копия на популярни анимационни герои
    - коментари и беседи на значими общочовешки теми
    - включване в състезания, изяви, празници, честванията

TRANS
FORMERS

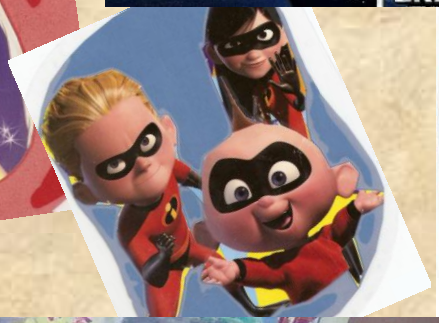

ХАРИ ПОТЪР

爆
BAKUGAN
バトルブローラーズ 丸

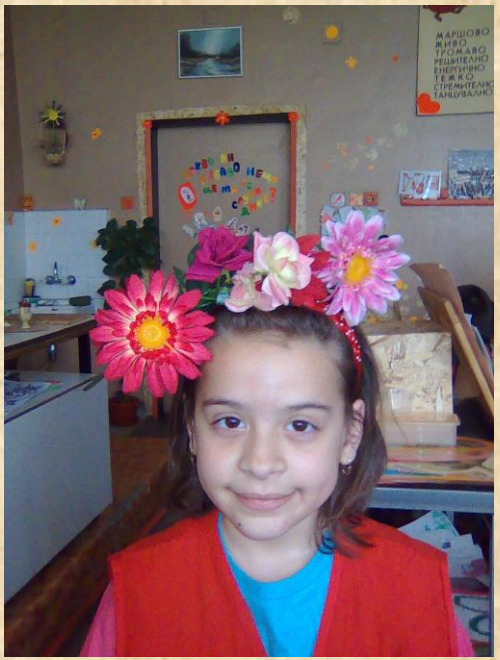

Осъществен личен опит и препоръки за преодоляване на агресията

Препоръки за:

II. Работа в конкретен план (личен опит в начална степен)

- Постоянно *провокиране на доброто*, заложено в учениците:
  - Ответна спонтанна (не по поръчка!) реакция на учениците:
    - рисунки на контейнери с помощта на мама и татко в дома
    - рисунки на осакатена и екологично чиста природна среда
    - съчиняване на песнички, свързани с проява на милосърдие, героизъм и др.
    - изработване замък на Доброто и смелостта
    - изобразяване на етични повели в художествен образ с надписи “Да!” и “Не!”

Осъществен личен опит и препоръки за преодоляване на агресията

Препоръки за:

II. Работа в конкретен план (личен опит в начална степен)

- Постоянно *провокиране на доброто*, заложено в учениците:
  - Ответна спонтанна (не по поръчка!) реакция на учениците:
    - носене на хляб за гълъбите от дома
    - носене на хартия за разделно събиране
    - организирано изработване и подаряване на любими играчки на деца със СОП в училище

За София, I д клас:

За Мирослав, II А клас:

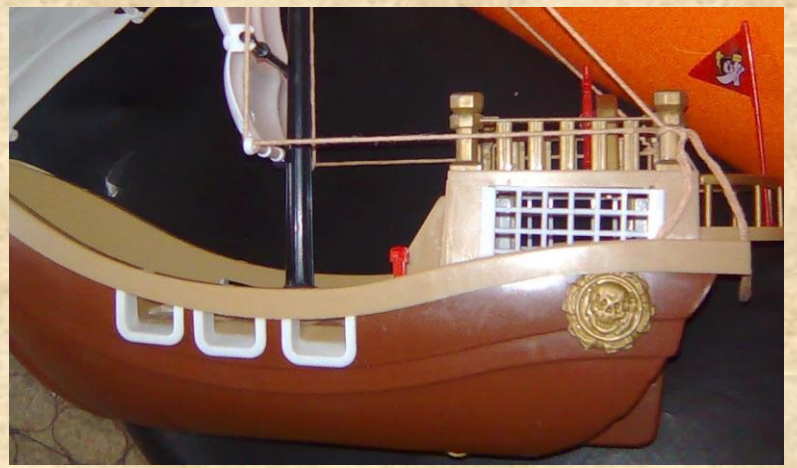

Изводи:

- Наличието на представените стратегии осигурява спокойна и хармонична среда за работа без агресия
- Подобни подходи съдействат за положителен изход в борбата с агресията
- Категорично подпомагат формиращото обучение в съвременното училище
- Съдействат за нравственото възпитание и спонтанната социализация на децата

На добър час в работата!

Автор: Тони Добройкова